QORTI CIVILI (SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
ROBERT G. MANGION

Illum 31 ta' Ottubru 2017

Rikors Guramentat Nru. 128 / 17/ 1RGM

Kawza fil-lista: 11

A B
vs
C B

Il-Qorti,

Rat ir-rikors ta' l-attriciipprezentat fl-14 ta' Awwissu 2017 fejn talbet l-isfilz tar-risposta mahlufa u l-kontro-talba tal-konvenut u li jaqra kif gej:-

Illi l-esponenti giet notifikata bir-risposta mahlufa tal-konvenut li fiha ukoll kontro-talba;

Illi waqt is-seduta tas-6 ta' Lulju 2017 il-kawza kienet giet differita ghat-trattazzjoni dwar jekk il-konvenut mhux kontumaci jew le;

Illi l-verbal jghid hekk:

"Dr Maxilene Ellul tirrileva illi l-konvenut kellu sal-hin illi ssejhet il-kawza odjerna sabiex jipprezenta r-risposta guramentata tieghu u fin-nuqqas ghandu jitqies illi huwa kontumaci.

Dr Abela ghall-konvenut jissottometti illi l-konvenut ghandu 20 jum mid-data tan-notifika, biex jirrispondi tant li dan it-terminu huwa stampat fuq l-avviz fl-ewwel pagna tar-rikors promotur u ghalhekk jissottometti li l-konvenut mhux kontumaci.

Il-kawza qed tigi differita ghas-26 ta' Settembru 2017 fid-9.30am ghat-trattazzjoni dwar jekk il-konvenut hux kontumaci jew le. "

Illi l-konvenut iddecieda li jipprezenta risposta u kontro-talba xorta wahda;

Illi l-esponenti giet notifikata fit-2 ta' Awissu u ghalhekk hija trid direzzjoni mill-Qorti fir-rigward tal-validita ta' din ir-risposta tenut kont li hemm ukoll kontrotalba;

Illi l-ligi senjatament l-artikolu 158(13) tal-Kapitolu 12 tal-Ligjiet ta' Malta tipprovdi minkejja d-disposizzjonijiet ta' qabel dan l-artikolu, meta l-qorti tkun stabbiliet jum ghas-smigh tal-kawza qabel iz-zmien stabbilit biex tigi pprezentata r-risposta guramentata skont dan l-artikolu, il-konvenut ghandu jipprezenta r-risposta guramentata mhux iktar tard jipprezentahom quddiem il-qorti f'dik is-seduta u jinnotifika kopja taghhom lill-attur billi jaghti kopja, lilu iew lill-avukat tieghu f’dik l-istess seduta;

Illi l-esponenti ghandha sat-22 ta' Awissu sabiex tirregola l-posizzjoni taghha nkwantu hemm htiega ta' risposta mahlufa ghall-kontro-talba tal-konvenut;

Illi ghalhekk kellu jsir dan ir-rikors urgenti;

Ghaldaqstant l-esponenti umilment titlob lil din il-wisq Onorabbli Qorti sabiex joghgobha:

Minghajr il-htiega ta' ebda notifika lill-konvenut tordna l-isfilz tar-risposta mahlufa u l-kontro-talba tenut kont li dawn saru:

i. Tardivi

ii. Saru allavolja l-kawza kienet differita ghal trattazzjoni fuq il-kontumacja o meno;

iii. Ma kienx hemm ebda awtorizazzjoni tal-Qorti sabiex tigi pprezentata r-risposta;

iv. Peress li l-artikolu 158(13) tal-Kap 12 jispecifika t-terminu meta trid tidhol ir-risposta u din ma saritx fiz-zmien stipulat;

u dan salv ghall clawk l-ordnijiet u prowediment li joghgobha tippreffiggi;

Rat ir-risposta guramentata tal-attrici tal-21 ta' Awissu 2017 ghall-kontro-talba pprezentata mill-konvenu fejn gie eccepiet in forma preliminari s-segwenti:-

Preliminari - Illi l-kontrotalba tal-konvenut rikonvenzjonat ghandha tigi sfilzata, bl-ispejjez kontra tieghu u dana ghas-segwenti ragunijiet:

Illi waqt is-seduta tas-6 ta' Lulju 2017 il-kawza kienet giet differita ghat-tattazzjoni dwar jekk il-konvenut mhux kontumaci jew le;

Illi l-verbal jghid hekk: "Dr Maxilene Ellul tirrileva illi l-konvenut kellu sal-hin illi ssejhet il-kawza odjerna sabiex jipprezenta r-risposta guramentata tieghu u fin-nuqqas ghandu jitqies illi huwa kontumaci. Dr Abela ghall-konvenut jissottometti illi l-konvenut ghandu 20 jum mid-data tan-notifika biex jirrispondi tant li dan it-terminu huwa stampat fuq l-avviz fl-ewwel pagna tar-rikors promotur u ghalhekk jissottometti li l-konvenut mhux kontumaci. Il-kawza qed tigi differita ghas-26 ta' Settembru 2017 fid-9.30am ghat-trattazzjoni dwar jekk il-konvenuti hux kontumaci jew le."

Illi l-konvenut iddecieda li jipprezenta risposta u kontro-talba xorta wahda;

Illi l-ligi senjatament l-artikolu 158(13) tal-Kapitolu 12 tal-Ligjiet ta' Malta tipprovdi, minkejja d-disposizzjonijiet ta' qabel dan l-artikolu, meta l-qorti tkun stabbiliet jum ghas-smigh tal-kawza qabel iz-zmien stabbilit biex tigi pprezentata r-risposta guramentata skont dan l-artikolu, il-konvenut ghandu jipprezenta r-risposta guramentata mhux iktar tard mill-hin li fih il-kawza tkun se tinstema' l-ewwel darba u jista' wkoll jipprezentahom quddiem il-qorti f'dik is-seduta, u jinnotifika kopja taghhom lill-attur billi jaghti kopja lilu jew lill-avukat tieghu f'dik l-istess seduta;

Illi ghalhekk il-kontro-talba li giet prezentata mar-risposta tal-konvenut li ghaliha kellha tipprezenta din r-risposta mahlufa l-esponenti hija:

i. Tardiva

ii. Saret allavolja l-kawza kienet differita ghal trattazzjoni fuq il-kontumacja o meno;

iii. Ma kienx hemm ebda awtorizazzjoni tal-Qorti sabiex tigi pprezentata r-risposta;

iv. Peress li l-artikolu 158(13) tal-Kapitolu 1,2 jispecifika t-terminu meta trid tidhol ir-risposta u din ma saritx fiz-zmien stipulat;

Rat il-verbal ta' l-attrici maghmul fl-udjenza tas-6 ta' Lulju 2017 fejn gie rilevat illi l-konvenut kellu sal-hin illi ssejhet il-kawza odjerna sabiex jipprezenta r-risposta guramentata tieghu u fin-nuqqas ghandu jitqies li huwa kontumaci;

Rat il-verbal tal-konvenut fejn issottometta illi huwa ghandu ghoxrin jum mid-data tan-notifika biex jirrispondi, tant li dan it-terminu huwa stampat fuq l-avviz fl-ewwel pagna tar-rikors promotur u ghalhekk jissottometti li mhemmx kontumacja;

Rat illi l-konvenut ipprezenta ir-risposta guramentata u l-kontrotalba tieghu fis-7 ta' Lulju 2017, cioe` l-ghada ta' l-ewwel udjenza.

Rat id-Digriet taghha tas-17 ta' Awwissu 2017;

Semghet it-trattazzjoni tal-Avukati tal-partijiet dwar jekk il-konvenut ghandux jitqies li huwa kontumaci u dwar it-talba ta' l-attrici ghall-isfilz tar-risposta guramentata pprezentata mill-konvenut;

Rat illi l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza dwar il-kwistjoni tal-kontumacja u t-talba ta' l-attrici ghall-isfilz tar-risposta guramentata li allura tinkludi decizzjoni dwar l-eccezzjonijiet preliminari sollevati mill-attrici fir-risposta guramentata taghha ghall-kontrotalba tal-konvenut u decizzjoni dwar ir-rikors fuq citat tal-14 ta' Awissu 2017;

Rat l-atti kollha tal-kawza;

Ikkunsidrat;

L-attrici fethet kawza kontra l-konvenut b'rikors guramentat ipprezentat fit-2 ta' Gunju 2017. B'digriet taghha tas-6 ta' Gunju 2017, il-Qorti ordnat illi l-kawza titqieghed fuq il-lista tas-6 ta' Lulju 2017 sabiex tinstema'. Wara li nhareg l-avviz ta' l-appuntament tal-kawza, il-konvenut gie notifikat (i) bir-rikors guramentat ta' l-attrici, (ii) bl-imsemmi digriet tas-6 ta' Gunju 2017, kif ukoll (iii) bl-avviz ta' l-appuntament tal-kawza ghal nhar is-6 ta' Lulju 2017. Skond ir-riferta stampata a tergo ta' fol. 17 tal-process, jirrizulta illi l-konvenut gie notifikat b'dawn it-tliet atti fir-residenza tieghu, meta dawn thallew f'idejn ibnu Roderick. Il-konvenut mhux qed jikkontesta l-validita` tan-notifika u ghalhekk jitqies li jaccetta li huwa gie validament notifikat.

Illi fl-ewwel seduta f'din il-kawza fis-6 ta' Lulju 2017, il-konvenut deher personalment u kien assistit ukoll mill-avukat tieghu, izda sa dakinhar, ma kienx ghadu pprezenta r-risposta guramentata tieghu ghaliex skond hu, it-terminu ta' ghoxrin gurnata kontemplat fl-Artikolu 158(1) tal-Kapitolu 12 ghall-prezentata

tat-twegiba tieghu, kien ghadu ghaddej. Waqt l-istess udjenza, l-attrici sostniet illi fin-nuqqas tal-prezentata tar-risposta guramentata sal-hin li ssejhet il-kawza fil-gurnata ta' l-ewwel smigh taghha, il-konvenut ghandu jitqies li huwa kontumaci.

Il-konvenut ipprezenta r-risposta guramentata tieghu, b'rikovenzjoni, fis-7 ta' Lulju 2017, jigifieri wara li l-kawza kienet diga` nstemghet ghall-ewwel darba.

Ikkunsidrat;

Illi fit-trattazzjoni taghha, l-attrici ghamlet referenza ghas-subinciz (13) ta' l-Artikolu 158 tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta, u tikkontendi illi d-dispozizzjonijiet ta' dan is-subinciz jipprevalu fuq id-dispozizzjonijiet precedenti ta' l-istess Artikolu, senjatament is-subinciz (1) f'kaz illi sad-data ta' l-ewwel smigh fil-kawza, ma jkunx ghalaq it-terminu ta' ghoxrin jum ghall-prezentata tar-risposta guramentata skond l-imsemmi subinciz (1) ta' l-Artikolu 158. B'referenza ghat-talba taghha ghall-isfilz tar-risposta guramentata tal-konvenut, l-attrici tikkontendi li din giet prezentata minghajr ma nkisbet l-awtorizzazzjoni tal-Qorti li skond hi, kienet mehtiega galadarba l-Artikolu 158(13) jispecifika terminu li fih ir-risposta kellha tigi pprezentata.

Illi t-tezi tal-konvenut huwa illi huwa gie zvijat bl-avviz stampat fuq ir-rikors guramentat ta' l-attrici li jwissi espressament lill-konvenut li ghandu jipprezenta r-risposta guramentata tieghu mhux iktar tard minn ghoxrin jum mid-data meta jircievi l-att. Isostni ghalhekk il-konvenut li s-subinciz (13) ta' l-Artikolu 158 ma ghandux isib applikazzjoni fil-kaz odjern u jista' jsib riskontru biss f'kawzi urgenti. Skond il-konvenut, f'cirkostanzi fejn isib applikazzjoni s-subinciz (13) ta' l-Artikolu 158, l-inkompatibbilita` li tezisti bejn it-test tal-ligi fl-imsemmi subinciz, u t-twissija stampata fuq ir-rikors guramentat, hija raguni tajba li tiggustifika n-nuqqas tieghu illi jipprezenta r-risposta guramentata tieghu entro t-terminu li jesigi l-istess subinciz (13), cioe` sal-hin li tissejjah il-kawza fid-data ta' l-ewwel smigh.

Ikkunsidrat;

Illi l-Qorti f'dan il-kaz trid tiddetermina jekk bin-non-osservanza tad-dispozizzjonijiet ta' l-Artikolu 158(13), cioe` il-fatt li huwa naqas milli jipprezenta r-risposta guramentata tieghu sal-hin li ssejhet il-kawza ghall-ewwel darba fis-6 ta' Lulju 2017, il-konvenut ghandu jitqies bhala kontumaci, minkejja li sa dakinhar, kien ghadu ghaddej it-terminu ta' ghoxrin gurnata mid-data tan-notifika tieghu bir-rikors guramentat skond kif indikat fl-avviz stampat fuq l-istess rikors.

Il-ligi bl-Artikolu 156(1)(d), trid illi fir-rikors promotur li bih tinbeda kawza, il-konvenut jinghata avviz dwar il-konsegwenzi li jista' jkollu n-nuqqas tieghu li

jwiegeb fil-forma u fiz-zmien li trid il-ligi. Dan l-avviz jinghata mill-attur stess fl-att li bih jinfethu l-proceduri u fil-forma li jesigi l-Artikolu 156(1)(d), liema forma hija s-segwenti:-

"*Min jirċievi dan ir-rikors maħluf kontra tiegħu għandu jippreżenta r-risposta maħlufa tiegħu fi żmien għoxrin (20) jum mid-data tan-notifika, cioè minn meta jirċeviha. Jekk ma tiġix ippreżentata r-risposta maħlufa bil-miktub kif trid il-liġi saż-żmien imsemmi, il-Qorti tgħaddi biex tagħti d-deċiżjoni skont il-liġi.*
Għalhekk huwa fl-interess ta' min jirċievi dan ir-rikors maħluf li jkellem avukat bla dewmien sabiex il-Qorti tisma' x'għandu xi jgħid fil-kawża."

Il-qorti tqis li dan l-avviz ma huwiex ta' indoli semplicement formalistiku ghaliex, oltre li l-ligi tikkontempla n-nullita` ta' l-att[1] jekk ma tinghatax din it-twissija fir-rikors li bih tinbeda l-kawza, il-parti li ghandha twiegeb tista' titqies bhala kontumaci jekk ma twegibx entro t-terminu li jrid l-Artikolu 156(1). Id-dispozizzjonijiet relevanti in materja huma dawn:-

"158. (1) Il-konvenut għandu jippreżenta r-risposta ġuramentata tiegħu fi żmien għoxrin jum mid-data tan-notifika, kemm-il darba ma jkunx se jammetti t-talba."
...
"(13) Minkejja d-disposizzjonijiet ta' qabel dan l-artikolu, meta l-qorti tkun stabbiliet jum għas-smigħ tal-kawża qabel iż-żmien stabbilit biex tiġi ppreżentata r-risposta ġuramentata skont dan l-artikolu, il-konvenut għandu jippreżenta r-risposta ġuramentata mhux iktar tard mill-ħin li fih il-kawża tkun se tinstema' l-ewwel darba, u jista' wkoll jippreżentahom quddiem il-qorti f'dik is-seduta u jinnotifika kopja tagħhom lill-attur billi jagħti kopja lilu jew lill-avukat tiegħu f'dik l-istess seduta."

Ikkunsidrat;

Illi biex il-Qorti tista' tasal biex tippronunzja ruhha dwar il-kontumacja o meno tal-konvenut fic-cirkostanzi, ikun opportun illi jigu mfissra sewwa ir-*raison d'etre* kif ukoll l-effetti ta' l-istitut tal-kontumacja.

Huwa pacifiku fil-gurisprudenza tal-qrati taghna illi l-istitut tal-kontumacja huwa msejjes fuq il-presuppost li l-konvenut, bin-nuqqas tieghu li jwiegeb ghall-akkuza u t-talba tal-parti attrici, ikun wera kontumelja lejn is-sejha tal-Qorti biex jidher quddiemha, liema dispett il-ligi tqis li fih element ta' dizordni socjali u thares lejh bhala agir li jisthoqqlu li jigi punit bis-sanzjoni li l-kontumaci ma jkunx jista'

[1] Ara Artikoli 156(6) u 789(1), Kap. 12.

jippartecipa fil-gbir tal-provi u jikkontesta x-xhieda mressqa mill-attur[2]. Ghalhekk, il-kontumacja hija generalment meqjusa bhala mizura ta' natura punittiva li hija mehtiega sabiex tassigura rispett lejn l-atti emessi mill-Qorti.

Il-Qorti ta' l-Appell fis-sentenza taghha tal-11 ta' Marzu 2016 fl-ismijiet ***Samchrome FZE vs Danko Koncar et***[3]***,*** ghamlet referenza ghall-kawza ***Kenneth Abela v. Aplan Limited et***[4] fejn gie rapportat:-

"*Trattandosi ta' norma legali, l-osservanza tat-terminu fiha prefiss kellu jigi mhares* ***ad unguem****, in raguni ta' l-element dekadenzjali insit. Dan anke ghaliex kif sewwa jinsab ritenut "l-osservanza tat-termini stabbiliti fil-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili u f' ligijiet ohra specjali li jirregolaw il-kondotta tal-proceduri quddiem il-Qrati u quddiem it-Tribunali huma ta' ordni pubbliku u ma jistghux jigu bl-ebda mod injorati u lanqas bil-kunsens tal-partijiet rinunzjati jew mibdula" ("****Giuseppi Caruana -vs- Charles Psaila", Appell mill-Bord li Jirregola l-Kera, 21 ta' Marzu 1997);*** *Jikkonsegwi mill-espressjoni ta' fehma fis-silta mis-sentenza appena citata illi t-terminu procedurali la jista' jigi sanat b' xi adezjoni tal-kontro-parti fil-proceduri u lanqas prorogat; sospiz jew interrott. Kif gie minn din il-Qorti sa recentement hafna osservat, "in-natura inderogabbli tat-termini processwali ggib b' konsegwenza illi dwarhom ma jistghux jigu applikati provvediment sanatorji jew ta' rimessjoni ankorke d-dekors inutli taghhom ma jkunu imputabbli lill-parti interessata. Dan ghal motiv illi dik l-improrogabilita hi hekk necessarja ghal raguni ta' certezza u, wkoll, ta' uniformita". ("****Salina Wharf Marketing Limited -vs- Malta Tourism Authority", Appell mill-Bord ta' l-Appelli dwar it-Turizmu, 12 ta' Dicembru 2007);***

Fid-dawl ta' l-effetti ta' din ir-rigorozita` fl-applikazzjoni tat-termini procedurali stipulati mil-Ligi u, fil-kaz tal-kontumacja, l-effetti mill-iktar drakonjani u s-sanzjonijiet spiss irriversibbli li jgib mieghu in-non osservanza tat-terminu stipulat fl-Artikolu 158(1) ghall-prezentata tar-risposta guramentata, gie wkoll pacifikament accettat li l-istitut tal-kontumacja ghandu jigi applikat u mfissra b'mod ristrettiv[5] fis-sens li fejn il-Qorti tkun sodisfatta li ma kien hemm ebda intenzjoni ta' nuqqas min-naha tal-konvenut li jista' jammonta ghal htija, ma ghandu jkun hemm ebda diffikulta` li l-kontumaċja titqies bhala gustifikata.

---

[2] ***Dr. Aaron Attard Cavallazzi noe vs Asfaltar Limited –*** Prim'Awla 284/2014, deciza 23 Lulju 2014

[3] Rikors 843/14.

[4] Appell Civili [Inferjuri] deciza fis-6 ta' Frar 2008.

[5] ***Emanuela Gerada et vs Joseph Abela et*** - Appell Civili, deciz 17 ta' Marzu 1997, citata f'***Maria Zammit vs. Agostino Zammit***, Prim'Awla 1314/2000, deciza 11 ta' Marzu 2003.

Fl-istess hin pero`, anke jekk il-Ligi, biex ittaffi ftit mill-konsegwenzi horox taghha, tipprovdi ghall-prospett ta' gustifikazzjoni tal-kontumacja permezz tas-subinciz (10) ta' l-Artikolu 158 tal-Kap. 12, gie ritenut li l-prezenza tal-konvenut fil-proceduri, wahedha u bla raguni valida ta' gustifikazzjoni ta' kontumacja, ma jfissirx li hija bizzejjed sabiex il-konvenut jinghata l-opportunita` jipprezenta l-eccezzjonijiet tieghu. Altrimenti:-

"... l-istitut tal-kontumacja jigi dilwit sal-punt li jigi rez kompletament bla effikacja u inoperattiv kull fejn il-konvenut jaghzel li jidher fl-ewwel seduta……….Din l-interpretazzjoni hi wahda li tmur kontra mhux biss kontra l-ittra u l-ispirtu tal-ligi, imma ukoll kontra kull sens ta' gustizzja procedurali kif espressa fil-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili….."[6]

Illi huwa wkoll assodat fil-gurisprudenza illi trid issir distinzjoni ghall-finjiet tal-gustifikazzjoni tal-kontumacja, bejn il-konvenut li juri disinteress assolut (dak li jissejjah kontumacja bi htija), u l-konvenut li juri li kien intenzjonat jikkontesta l-kawza izda ma lahaqx ghamel dan ghal raguni li ma kienx jahti ghaliha[7]. Gew diversi drabi ribaditi l-principji li jirregolaw jekk il-kontumacja hijiex kolpuza jew le[8], izda din il-Qorti tqis li l-iktar kunsiderazzjonijiet relevanti in materja saru fil-gurisprudenza l-iktar recenti tal-Qorti. In propositu, issir referenza ghar-rassenja studjata u approfondita ta' l-istitut tal-kontumacja u ta' l-izviluppi procedurali u gurisprudenzjali matul iz-zminijiet, li saret fis-sentenza ***Renato Aquilina et vs Christopher James Arthur Townsend et***[9]**,** liema taghlim, fil-fehma ta' din il-Qorti, ghandu jitqies bhala l-mizura ossia l-punto di referenza ghall-kejl ta' kull kaz ta' determinazzjoni dwar kontumacja. Id-distinzjoni studjata f'dak l-istudju, bejn il-kontumacja kolpuza u dik gustifikabbli, huwa s-segwenti:-

"*Għalkemm ma baqgħetx il-ħtieġa tal-preżenza tal-konvenut biex tkun tista' ssir il-kawża, xorta waħda baqgħu it-traċċi ta' qabel li jikkastigaw lill-konvenut talli jonqos li jidher u jiddefendi lilu nnifsu. Illum il-kontumaċi huwa ppenalizzat billi ma jitħalliex jikkontradixxi l-fatti mressqin mill-attur u lanqas jitħalla jressaq il-provi tiegħu. Id-difiża tiegħu hija għalhekk imdgħajjfa sew.*

Illi tqum il-mistoqsija kemm dan huwa ġust meta l-konvenut ma jkollu l-ebda intenzjoni li jkun tabilħaqq kontumaċi, fis-sens li jiġi jaqa' u jqum minn x'tista'

---

[6] ***Joseph Aquilina et vs Lino Debono*** - Appell Civili, deciz fis-7 ta' Ottubru 1997.

[7] Prim'Awla: ***Gloria Beacom vs Perit Anthony Spiteri Staines***, deciza 9 ta' Dicembru 1993

[8] ***Dr. Aaron Attard Cavallazzi noe vs Asfaltar Limited –*** *supra.*

[9] Rikors 696/16/LM, deciza 11 ta' Jannar 2016.

tiddeċiedi l-Qorti, imma ma jagħmilx dak li jkun mistenni minnu minħabba xi mpediment li ma jkollux kontroll fuqu inkella jkun aljenat, inkwetat minħabba xi problemi personali, jew ikollu avukat ittraskurat.

Huwa skontat li min-naħa l-waħda impediment estraneu u barra mill-kontroll tiegħu żgur li ma jammontax għall-kontumaċja; u min-naħa l-oħra mhix skużanti n-negliġenza grassa tiegħu. Imma mbagħad hemm każijiet ta' bejn dawn iż-żewġ estremi li jħallu lill-ġudikant f'konfondiment u perplessità dwar jekk il-konvenut ikunx ħaqqu jitħalla jiddefendi ruħu jew le.

F'każijiet bħal dawn, fejn il-konvenut għalkemm ma jkollu l-ebda intenzjoni li ma jiddefendix ruħu, u l-ebda intenzjoni li jinjora lill-Qorti, xorta waħda għal xi raġuni jew oħra li titqanqal fiċ-ċirkostanzi varjati tal-ħajja, ma jidhirx fl-udjenza inkella ma jippreżentax ir-risposta tiegħu fit-terminu mogħti mil-liġi, l-imħallfin tagħna matul iż-żmien iddeċidew daqqa favur il-konvenut u daqqa kontra skont id-disposizzjoni tagħhom, kif ukoll skont iċ-ċirkostanzi partikolari ta' kull każ.

Fil-fehma ta' din il-Qorti, f'każijiet bħal dawn, għandha tingħata ċerta indulġenza lill-konvenut. Il-ġudikant qiegħed hemm biex jagħmel il-ħaqq. Il-proċess ċivili huwa bbażat fuq il-prinċipju tal-kontradittorju, li l-iskop pubbliku tiegħu huwa li tingħata deċiżjoni ġusta għall-kontroversji; għan li jintlaħaq ħafna aħjar jekk iż-żewġ partijiet avversarji jipparteċipaw bis-sħiħ. In-nuqqas ta' parti f'kawża ossija l-kontumaċja jista' jkollha konsegwenzi serji u għalhekk trid tiġi evitata kemm jista' jkun.

Il-Qorti tagħmilha ċara iżda li l-indulġenza li għandha turi ma tistax, u m'għandhiex, tkun mingħajr limitu. U l-limitu għandu jkun il-kunsiderazzjoni l-oħra, daqstant ieħor ta' ordni pubbliku, li l-kawżi m'għandhomx jitħallew jitwalu mingħajr bżonn jew b'kapriċċ tal-litigant jew tal-istess Qorti, għax dewmien bħal dan ukoll isarraf f'inġustizzja mal-kontroparti, normalment l-attur, li m'għandhiex tiġi ppreġudikata, kif ukoll mal-Istat u s-soċjetà in ġenerali li jsofru preġudizzju kbir ta' natura soċjo-ekonomika: Interest rei publicae ut sit finis litium." [Sottolinejar ta' din il-Qorti]

Ikkonsidrat;

Fil-kaz tal-lum, mizmum ferm it-taghlim appena citat, din il-Qorti tqis illi l-konvenut ghalkemm ma pprezentax ir-risposta guramentata tieghu entro t-terminu stipulat fl-Artikolu 158(13), ma ghandux jigi penalizzat billi jigi meqjus bhala kontumaci. Il-presenza tieghu fl-udjenza abbinata mal-fatt li ingagga avukat biex jidhirlu fl-istess udjenza minghajr ma halla jiskadi t-terminu espressament indikat fit-twissija stampata fuq ir-rikors guramentat ipprezentat mill-attrici u lilu

notifikata, uriet b'mod evidenti li huwa ried jikontesta l-kawza u ma kellu ebda intenzjoni illi ma jobdix l-ordni tal-qorti. Kif jinsab ukoll deciz:-

"Il-prezenza tal-konvenut fl-udjenza ghalhekk hija indizju li l-istess konvenut mhuwiex disubbidjenti ghall-ordni tal-Qorti u l-Qorti ghalhekk hija fl-obbligu li tindaga jekk il-prezenza fl-udjenza hix genwina jew le, u fiha jigi indagat jekk l-assenza fl-atti processwali hix gustifikata jew le. Din l-indagini hija obbligata ghaliex il-konsegwenza tal-kontumacja hija gravi in kwantu c-cahda tal-ordinament mill-konvenut tittiehed bhala rinunzja tal-konvenut ghad-dritt tieghu fundamentali fl-amministrazzjoni tal-gustizzja dak li jaghti r-ragunijiet tieghu kontra dawk ir-ragunijiet li jingiebu kontra tieghu."[10]

Fuq kollox, ir-reazzjoni tal-konvenut meta nduna bl-izball, issarrfet fil-prezentata immedjata tar-risposta guramentata tieghu li, del resto, giet prezentata entro t-terminu indikat fuq l-istess rikors guamentat. Dawn l-azzjonijiet tal-konvenut ilkoll juru li huwa ma setax kellu l-intenzjoni li juri xi nuqqas ta' rispett jew dizubbidjenza lejn is-sejha tal-qorti. F'dawn ic-cirkostanzi, il-Qorti ma tistax tirravviza nuqqas kopluz fit-tifsira mhaddna pacfikament mill-gurisprudenza fuq citata.

B'zieda ma' dak premess, il-Qorti tqis illi l-konvenut seta' kien ukoll zvijat bl-avviz fir-rikors guramentat fejn gie mwissi li r-risposta tieghu kellha tigi pprezentata entro 20 jum min-notifika. Kif diga` ritenut mill-Qorti ta' l-Appell fil-kawza ***Helen Milligan vs. Anthony Xuereb***:-

"L-avviż li ngħatat, li jgħidilha li kellha għoxrin jum biex twieġeb, qarraq bl-attriċi u għalhekk ma tistax titqies kontumaċi jekk wieġbet fiż-żmien indikat lilha fl-avviż."[11]

Ghalkemm ic-cirkostanzi ta' dak il-kaz appena citat kienu differenti in kwantu kienu jittrattaw dwar risposta ghal kontro-talba mressqa mill-konvenut meta l-istess konvenut ma kienx oggezzjona waqt l-ewwel smigh wara n-notifika tar-rikonvenzjoni, ghall-fatt li l-attrici ma pprezentatx ir-risposta taghha sal-hin li ssejhet il-kawza, din il-Qorti taqbel illi f'kull kaz, l-avviz li inghata mill-attur stess fir-rikors guramentat li bih l-attur iwissi lill-konvenut dwar il-konsegwenzi li jista' jkollu n-nuqqas tieghu li jwiegeb fil-forma u fit-terminu hemm indikat, mhux talli induca fil-konvenut il-konvinciment li r-risposta tieghu kellha tigi pprezentata entro 20 jum, talli ma indika ebda eccezzjoni ghal din ir-regola. Il-konvenut ma jistax ikun mistenni li jaf *di proprio* bid-deroga ghal din ir-regola.

---

[10] ***Constantino Abela vs George Azzopardi***, Appell Civili deciza 22 ta' Mejju 1990.

[11] 109/2011, Appell Civili deciz 30 ta' Mejju 2014.

Ferm il-premess, jidher li f'kull kaz ma jistax jigi nnegat li l-konvenut odjern, meta gie notifikat bir-rikors guramentat ta' l-attrici, osserva din it-twissija *ad letteram* billi mar ghand avukat biex jehodlu hsieb il-kawza u jidhrilu fl-udjenza. Il-konvenut ma jistax jitqies li kien traskurat fl-imgieba tieghu u zgur ma kienx mistenni illi jkun jaf *di proprio* bid-deroga ghar-regola stipulata fl-imsemmi avviz u kwindi bid-dispozizzjonijiet ta' l-Artikolu 158(13) u l-applikabbilita` taghhom ghall-kaz tieghu fejn id-data ta' l-ewwel smigh inzertat qabel l-gheluq tat-terminu indikat fl-avviz. Dan semmai kien kompitu ta' l-avukat tieghu. Ghalhekk il-konvenut ma ghandux ibati l-konsegwenzi tal-kontumacja f'din il-kawża b'riżultat ta' zball ta' xi haddiehor li ma jahtix ghalih hu. Jinsab deciz hekk in propositu:-
"F'dan ir-rigward, il-Qrati tagħna għarfu bejn dawk il-każijiet fejn l-imġiba ta' avukat imqabbad tempestivament mill-parti mħarrka wasslet biex din taqa' kontumaċi (f'liema każ il-Qorti normalment tippermetti li l-imħarrek jitħalla jikkontesta l-kawża) minn dawk fejn il-parti mħarrka ma tersaqx għand avukat f'waqt xieraq, jew tibqa' tittrattjeni sal-aħħar, jew tonqos li tikkomunika kif imiss ma' avukat b'impenn serju li ma tħallix iż-żmien għat-tressiq tat-Tweġiba Maħlufa jitħalla jgħaddi għal xejn."[12]

Finalment, issir referenza ghas-sentenza mill-iktar relevant in materja, li giet citata mill-konvenut fis-sottomissjonijiet orali tieghu quddiem din il-Qorti, fl-ismijiet ***Paul Buhagiar et vs Joseph Cassar et***[13], fejn l-element ta' kontradittorjeta` bejn ir-rekwiziti ta' l-Artikolu 156(1)(d) u r-rekwiziti ta' l-Artikolu 158(13) f'kaz li jikkonkorru c-cirkostanzi kontemplati fl-istess subinciz (13), giet sottolinejata mill-Qorti ta' l-Appell:-

"Barra minn hekk, ladarba l-konvenuti kienu mgħarrfa, fir-rikors maħluf stess, illi kellhom għoxrin jum min-notifika biex iwieġbu, il-lejalta` fil-litigazzjoni kienet titlob illi ma jitħallewx li jiġu mqarrqa b'dak l-avviż, u li kellhom jingħataw l-opportunita biex iwieġbu ukoll li kieku l-art. 158(13) kien igħodd għall-każ.

"Inċidentalment, dan l-episodju juri illi l-avviż li l-art.156(1)(d) irid li jingħata lill-konvenut ma huwiex kompatibbli mal-art. 158(13) u jidher illi huwa meħtieġ intervent leġislativ biex l-avviż jingħata f'forma differenti f'każijiet fejn japplikaw l-artt. 158(13) u 195(4) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili. Għalhekk il-qorti qiegħda tordna notifika ta' din is-sentenza lill-iSpeaker tal-Kamra tad-Deputati." [Sottolinejar ta' din il-Qorti]

---

12 ***Market Handle Limited vs Farenheit Freight Forwarders Limited et***, deciza mill-Prim'Awla fit-12 ta' Jannar 2012.

13 Appell Civili Numru 986/2008, deciz 25 ta' Novembru 2011.

In-nuqqas tal-konvenut fic-cirkostanzi ta’ dan il-kaz, li jipprezenta r-risposta guramentata entro t-terminu kontemplat fl-Artikolu 158(13), hija altru minn gustifikata u fejn hemm gustifikazzjoni, ma hemmx kontumacja.

Ghaldaqstant, fuq l-iskorta ta’ din il-gurisprudenza l-iktar recenti, il-Qorti tqis illi l-konvenut ma huwiex kontumaci.

Decide

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti, filwaqt li tiddeciedi li l-konvenut mhux kontumaci, tichad ir-rikors ta’ l-attrici ta’ l-14 ta’ Awwissu 2017 ghall-isfilz tar-risposta guramentata pprezentata mill-istess konvenut u tichad l-ewwel eccezzjoni preliminari sollevata mill-attrici rikonvenzjonata fir-risposta mahlufa taghha tal-21 ta' Awissu 2017.

B’applikazzjoni tad-dispozizzjonijiet ta’ l-Artikolu 223(3) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta’ Malta, l-ispejjez ta’ dan l-episodju jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

Imhallef **Deputat Registratur**